

JAN HAJŠMAN: MAFIE V ROZMACHU. Vzpomínky na odboj doma. Vydalo nakladatelství „Orbis“ v Praze. Praha 1933. Stran 445 za 56 Kč.

Druhý díl Hajšmanových válečných vzpomínek, jenž vyšel pod uvedeným názvem jako samostatná kniha, zabírá období od počátku r. 1917 do převratu dne 28. října 1918 a osvětluje podrobně a dokumentárně činnost Mafie politické. Autor sám hrál tu úlohu velmi důležitou, odpovědnou a — pokud šlo o vlastní jeho osobu — krajně nebezpečnou. A právě proto jsou jeho vzpomínky, psané s uznání hodnou objektivností a rozvrhující spravedlivě světlo i stín na zúčastněné politické strany a na jednající osoby, jedním z nejdůležitějších pramenů k historii naší samostatnosti. Dosavadní literatuře o domácím odboji, často neprávem stavěném proti odboji zahraničnímu, dostává se jimi vítaného doplnění a v některých sporných otázkách i včasné a potřebné korektury. Pokud jde o samotný 28. říjen, buďtež uvedena vlastní slova autora: „Československý stát nevzešel z chaosu a divých větrů, nýbrž z nesmírného rozmachu vůle národa a politických vůdců po svobodě a ze snahy tu svobodu nabýt v dohodě s demokracií světa. Žádné násilí“ (str. 430). „Převrat se stal a byl proveden, protože národ v té chvíli měl dva zdatné činitele, zralé osudovému okamžiku: politické vedení a lid“ (str. 431). „Kdyby v tom okamžiku, když se Praha zdvihla, byli bývali v čele národa stratégové, počtáři, nevyrovnatelní budovatelé plánů, ale mužové, neumějící počítat s duchem a srdcem armády (národa), bylo by to s námi dopadlo tak, jako s ruskou armádou u Slavkova 1805, nebo s českou na Bílé hoře . . . Dva činitele provedli náš 28. říjen: zralý lid a schopné vedení národa. Plány, výpočty, přípravy, to mohlo mít smysl do převratu a potom po něm“ (str. 432).

Kniha jest věnována kancléři presidenta republiky dr. Přemyslu Šámalovi, jenž za války držel prapor Masarykův, znamení odboje, a je opatřena podrobným rejstříkem osob, jenž usnadňuje rychlou orientaci. Vedle poučení historického skýtá hojnost látky i pro správné pochopení a posouzení naší politiky popřevratové. *A. Klimt.*

JAROSLAV ČECHÁČEK: VZPOURA STŘEDNÍHO STAVU. Vydalo nakladatelství Volné Myšlenky v Praze. Praha 1933. Stran 128 za Kč 12.—

Vzpouora středních vrstev a jejich obrana proti hrozící proletarisaci je podle autora nejzávažnější sociální skutečností XX. století, politicky se však manifestuje teprve těsně před světovou válkou a po ní. Její typickou projadřovací formou je fašismus bojující a někdy i vítězný. Vzpouora středního stavu dotýká se i socialismu, a to nejenom tím, že za dnešní situace může mu podraziti nohy, nýbrž hlavně tím, že socialismus musí řešit otázku paradoxní: jak dosáhnouti socialistického uvědomění všech proletarisovaných nebo proletarisací ohrožených. Neboť právě tím, že část proletarisovaných se bouří nejenom proti kapitalismu, nýbrž i — a mnohdy hlavně — proti socialismu, vzniká právě problém středního stavu, jež řeší autor v šesti kapitolách: vývoj kapitalismu v XIX. a XX. století, starý a nový střední stav v kapitalismu, politický život středních vrstev, střední vrstvy a socialismus, cesta středních vrstev z proletarisace, cesta socialismu. Vychází při tom z marxismu, opírá se o odbornou literaturu a dochází k závěrům, jimž nelze upříti přesvědčivosti.

Z dosavadního vývoje kapitalismu vyplývá Čecháčkovi základní fakt, že se nyní dostává většina společenských vrstev do odboje proti kapitalismu, a vzpoura středních vrstev je mu neklamným důkazem toho, že hospodářsky nemá kapitalismus již důvěry. Střední stav není ovšem ničím homogenním, nýbrž zahrnuje v sobě dvě velké vrstvy: